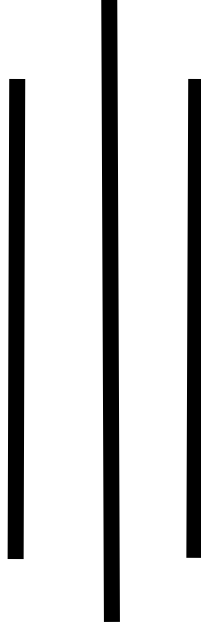

बुढीगंगा नगरपालिकाका नगरप्रमुख श्री राम बहादुर बानियाँले बुढीगंगा
नगरसभाको १२ औं अधिवेशनमा प्रस्तुत गर्नुभएको

आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को

नीति तथा कार्यक्रम

बुढीगंगा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
कुल्देवमाण्डौ, बाजुरा

फोन: ०९७-५९४००२, ५९४००३

वेबसाइट- www.budhigangamunbajura.gov.np

ईमेल: ito.budhigangamun7@gmail.com, budhigangamunbajura@gov.com.np

आदरणीय नगर उपप्रमुखज्यू, अतिथिज्यूहरू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, नगरसभा सदस्यज्यूहरू, राजनैतिक दलका प्रतिनिधिज्यूहरू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, पत्रकारज्यूहरू, संघ संस्था प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यूहरू, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू, सुरक्षाकर्मी लगायत सम्पूर्ण नगरवासी आमाबुवा, दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरू !

१. बुढीगंगा नगरपालिकाको नगरप्रमुखको हैसियतले आ.व. २०८२/८३ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा गौरवान्वित भएको छु । यस अवसरमा म नेपालको नागरिक सर्वोच्चता र लोकतन्त्रको स्थापना तथा मुलुकको समृद्धि र अग्रगमनका लागि भएका न्यायपूर्ण आन्दोलनहरूमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने ज्ञात-अज्ञात शहीदहरूप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु ।
२. नेपालको संविधानले कल्पना गरेको समाजवाद उन्मुख आर्थिक-सामाजिक प्रणाली र नेपाल सरकारले तय गरेको **समृद्ध नेपाल र सुखी नेपाली**को राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्तिका लागि बुढीगंगा नगरपालिकाले अंगिकार गरेको “शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि पर्यटन र पूर्वाधार; सुरक्षित र समृद्ध बुढीगंगा विकासको आधार”को दीर्घकालीन सोच पूरा गर्न पुनः प्रतिबद्ध रहेको कुरा दोहोर्याउन चाहन्छु ।
३. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा यस नगरपालिकाले तय गरेका नीति, कार्यक्रम र बजेटमा उल्लेखित कार्यक्रमहरू मध्ये अधिकांश सम्पन्न भैसकेका छन् । केही कामहरू सम्पन्न हुने चरणमा छन् भने केही नयाँ कामहरू सुरुवात भई चालु रहेका छन् ।

सभाका सदस्यज्यूहरू, उपस्थित महानुभावहरू,

अब म आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को नीति तथा कार्यक्रमको समीक्षागत प्रगति विवरण पेश गर्न चाहन्छु ।

४. नगरपालिकाको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न विद्यालय कक्षा/तह समायोजन गर्ने नीति अनुसार ७ वटा विद्यालयको समायोजन गरिएकोमा तीनवटा विद्यालयको समायोजन कार्यान्वयन नगर्नु नगराउनु भन्ने सम्मानित उच्च अदालतको आदेश बमोजिम हाल मुलतबीमा राखिएको छ ।
५. नगरपालिका स्तरीय राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिता आयोजना गरी जिल्ला स्तरीय राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिताको सह-आयोजक भएर बाजुरा जिल्लामै पहिलो पटक विवाद रहित जिल्ला स्तरीय राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिता सम्पन्न भएको छ । बुढीगंगा नगरपालिकाले कुल ४२ वटा पदकहरू जितेर तेस्रो स्थान प्राप्त गर्न सफल भएको छ भने यस नगरपालिकाले पहिलो पटक मार्सेट आर्ट्सका विधामा भाग लिई जम्मा २२ वटा पदकहरू जित्न सफल भएको छ । जिल्ला स्तरीय राष्ट्रपति रनिङ शिल्डका पदक विजेता विद्यार्थीहरूलाई पुरस्कार तथा सम्मान प्रदान गरिएको छ ।
६. माध्यामिक शिक्षा परीक्षा (एसईई), नगरस्तरीय परीक्षाहरूको अनुगमन गरी परीक्षालाई मर्यादित बनाइएको छ भने शैक्षिक क्यालेण्डर, शिक्षक डायरी, विद्यार्थी गृहकार्य डायरी, निरन्तर मूल्याङ्कन अभिलेख पुस्तिका प्रकाशन गरी विद्यालयहरूलाई हस्तान्तरण गरिएको छ । स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरिएको छ ।
७. प्रारम्भिक बालशिक्षाका सहजकर्ता तथा विद्यालय कर्मचारीहरूको मनोबललाई उच्च राख्न न्यूनतम पारिश्रमिक सुनिश्चित गरी नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने अनुदानलाई निरन्तरता दिइएको छ भने नगर स्तरबाट सञ्चालन गरिने परीक्षाको प्राप्त नतिजाका आधारमा शिक्षक, विद्यार्थी तथा विद्यालयलाई प्रोत्साहन गरिएको छ ।

८. प्रधानाध्यापकसँग गरिएको कार्यसम्पादन करार सम्झौता कार्यान्वयनका आधारमा प्रोत्साहन गरिएको छ र सामुदायिक विद्यालयको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न नियमित प्र.अ. बैठक तथा छलफल कार्यक्रम आयोजना गर्नुका साथै अनुगमन, निरीक्षण तथा पेशागत सहयोगका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको छ ।
९. विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमलाई व्यवस्थित गर्नका लागि साझेदार संस्थाहरूको सहयोगमा थप ४ वटा विद्यालयहरूमा सुविधायुक्त भान्साघर निर्माणको कार्य सुरु गरिएको छ । दिवा खाजा तयार गर्ने सहयोगीलाई दैनिक रु. १०० का दरले प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराइएको छ ।
१०. बुढीगंगा नगरपालिकामा स्थायी बसोबास भएका प्राविधिक क्षेत्रमा उच्च शिक्षा अध्ययन गरिरहेका विद्यार्थीलाई आर्थिक सहयोग गरिएको छ भने सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत १९३ जना विपन्न विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति प्रदान गरिएको छ ।
११. युवाहरूलाई लागु औषध दुर्व्यसनबाट मुक्त गराउन र लागु औषध दुर्व्यशनी नियन्त्रणका कार्यक्रममा परिचालन गर्नका लागि बडीमालिका क्याम्पस, ८ ओटा मा.वि. ४ ओटा नि.मा.वि. मा स्थानीय स्काउट र नेपाल प्रहरीको को समन्वयमा लागु औषध दुर्व्यशनी नियन्त्रण सम्बन्धी सचेतीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ भने नेपाल प्रहरीको सहकार्यमा मुख्य बजारहरू बाम्का बजार र बेतालमाण्डौँ बजारमा सडक नाटक मन्चन गरिएको छ ।
१२. निर्माणाधीन बारमतोला खेलमैदान र मदन-आश्रित स्मृति पुस्तकालयको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ ।
१३. जटिल रोगहरू निदानको लागि बिरामीहरूलाई स्वास्थ्य उपचारमा सहयोग र आर्थिक रूपमा विपन्न बिरामीहरूलाई स्वास्थ्योपचारका लागि आर्थिक सहयोगको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ भने स्वास्थ्य बीमालाई अनिवार्य गर्नका लागि प्रत्येक वडाहरूमा स्वास्थ्य बीमा अभिकर्ताहरू परिचालन गरी हालसम्म ३४०६ जना नागरिकलाई स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रममा आवद्ध गरिएको छ । गेटा आँखा अस्पताल सँगको साझेदारीमा सञ्चालित आँखा उपचार शिविरमा ६८२ जनाले सेवा प्राप्त गरेका छन् भने १४२ जनाको आँखाको शल्यक्रिया गरिएको छ ।
१४. नगरपालिका भित्रका सबै नागरिकहरूलाई आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको पहुँचमा पुर्याउनका लागि स्वास्थ्य सेवा सँग सम्बन्धित आधारभूत मापदण्डहरू पूरा गरिएका छन् । मेडिकल अधिकृत सहितको प्रभावकारी स्वास्थ्य सेवा दिइरहेको बाजुरा स्वास्थ्य चौकी, टाँटेमा छिमेकी त्रिवेणी नगरपालिका, खप्तड-छेडेदह गाउँपालिका, बझाङ र अछाम जिल्लाका जनताहरूले पनि स्वास्थ्य सेवा लिने गरेका छन् ।
१५. नगरपालिकामा सुचारु गरिएको टेलि कन्सल्टेसन/टेलिमेडिसिन सेवालाई ५ वटा स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा विस्तार गरिएको छ भने १५ सैयाको अस्पताल निर्माणमा देखा परेका समस्यालाई हल गर्न सम्बन्धित ठेकेदार, सामाजिक व्यक्तित्वहरूसँगको छलफल पश्चात निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ ।
१६. ३००० कृषकलाई मल, २००० जना किसानलाई मौसमी तथा बेमौसमी बिउँबिजन, ८ जना किसानलाई साना सिँचाइका सामग्रीहरू अनुदान स्वरूप प्रदान गरिएको छ । एक घर, एक करेसाबारी नीति अनुसार मौसमी तथा बेमौसमी बिउँबिजन वितरण र उत्कृष्ट कृषक र कृषक समूहलाई पुरस्कार वितरण गरिएको छ । विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमका लागि स्थानीय उत्पादनलाई प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले स्थानीय कृषकहरू, कृषि समूहहरू, सहकारी संस्थाहरूद्वारा उत्पादित कृषि उपज खरिद गरी स्थानीय कृषि उत्पादन वृद्धिमा प्रेरित गरिएको छ ।
१७. पशुपक्षी सम्बन्धी औषधोपचार तथा परामर्श सेवाहरू निःशुल्क उपलब्ध गरिएको छ । पशुपक्षी स्वास्थ्य उपचार शिविर सञ्चालन गरी २१६ वटा घरपालुवा पशुपक्षीहरूको उपचार गरिएको छ ।

१८. रैथाने बाली उत्पादन, संरक्षण र बजारीकरणका लागि बुढीगंगा नगरपालिकामा कार्यरत परियोजनाहरूसँग समन्वय गरी कार्यक्रम लागु गरिएको छ । वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र (RERL), कृषि खाद्य प्रणालीका लागि नवीकरणीय ऊर्जा (RERAS) परियोजना सँगको साझेदारीमा वडा नं. ४ को बानेगाउँमा लिफ्ट सिँचाइ र खानेपानीको सञ्चालन गरिएको छ ।
१९. स्थानीय प्रयासमा खाद्य सुरक्षा रुपान्तरण (LIFT) परियोजनासँगको साझेदारीमा वडा नं. ६ को फालासैनम कृषि उपज सङ्कलन केन्द्र तथा हाटबजार निर्माणको सम्पन्न गरिएको छ । माटो तथा मल परीक्षण प्रयोगशाला, कन्चनपुरको समन्वयमा बुढीगंगा नगरपालिकाका १० वटै वडाबाट २७२ प्लटबाट माटो परीक्षणका लागि नमूना सङ्कलन गरिएको छ ।
२०. बुढीगंगा सीप विकास तथा प्रशिक्षण केन्द्रको प्रशासनिक भवनमा तला थप गरी तालिम हल तथा निवास, केन्द्रको परिसरमा कभर्ड हल निर्माण गरिएको छ । यस वर्ष सीप विकास केन्द्र मार्फत विभिन्न सीपमूलक तालिमहरू सञ्चालन गरी ३२० जना दक्ष तालिमप्राप्त मानव पूँजी उत्पादन गरिएको छ भने ३१ जनाले आफ्नै व्यवसाय सुरु गरेका छन् ।
२१. यस नगरपालिकाका मुख्य तीनवटा ग्रामीण सडकहरू बाम्का-नगरपालिका, ताँप्रीसेरा-ताँप्रा र बेतालमाण्डौ-त्रिशक्ति सडकलाई पक्की निर्माण गर्ने कार्य सुरु रहेको छ भने वडा नं. ७ को वडा कार्यालय भवन निर्माणमा देखिएको समस्या समाधान गरी भवन निर्माण कार्य अगाडि बढाइएको छ ।
२२. बुढीगंगा नगरपालिकाको घरजग्गा अभिलेखिकरण र भवन निर्माण मापदण्ड तथा घरनक्सा पास सम्बन्धी कानून निर्माण गरी लागु गरिएको छ भने नगरपालिका क्षेत्र भित्रको फोहोर व्यवस्थापनका लागि उपयुक्त स्थानमा डम्पिङ्ग साईट निर्माणको कार्य अगाडि बढाइएको छ र आगामी चालु आ.व. देखि रु. १० लाख भन्दा माथिका निर्माण आयोजनाहरू विद्युतीय बोलपत्र (E-Bidding) प्रणाली मार्फत निर्माण गरिएका छन् ।
२३. बुढीगंगा नगरपालिकाको ऊर्जा विकास योजना निर्माण गरिएको छ । बाम्कामा नेपाल विद्युत प्राधिकरणको सब स्टेशन निर्माणका लागि काम निरन्तर भईरहेको छ ।
२४. लैङ्गिक सशक्तिकरणका कार्यक्रमहरू नियमित सञ्चालन गरिएका छन् । लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष परिचालन गरिएको छ । १० वटै वडाहरूमा सामुदायिक मनोसामाजिक कार्यकर्ता खटाई लैङ्गिक हिंसा रोकथामका लागि परिचालन गरिएको छ । उपप्रमुख कोशेली कार्यक्रम मार्फत ३३० जना सुत्केरी तथा गर्भवती महिलाले पोषण प्याकेज प्राप्त गरेका छन् भने सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यक्रमहरूलाई ब्रान्चलेस ब्याङ्किङ (BLB) सेवा मार्फत सेवाग्राहीको घरदैलोमा पुर्याइएको छ ।
२५. लैङ्गिक तथा घरेलु हिंसा न्यूनीकरणका लागि अभियानहरू सञ्चालन गरिएको छ भने अपाङ्गता शिविरको सञ्चालन गरिएको छ र सामाजिक सुरक्षा भत्ता कार्यक्रममा आबद्ध व्यक्तिहरूको राष्ट्रिय परिचयपत्रमा आधारित बायोमेट्रिक भेरिफिकेसन कार्यका लागि बायोमेट्रिक मेसिन खरिद गरिएको छ ।
२६. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत ९२ जना बेरोजगारहरूलाई १०० दिनको न्यूनतम रोजगारी सुनिश्चित गरिएको छ । यस वर्ष थप १२ वटा श्रममा आधारित आयोजनाहरू निर्माण सम्पन्न भएका छन् भने बुढीगंगा नगरपालिकाको स्थानीय रोजगार रणनीति तर्जुमा गरिएको छ ।
२७. भूकम्पबाट जोखिममा परेका ४०८ घरपरिवार लागि ४०८ वटा अस्थायी टहरा निर्माण गरी हस्तान्तरण गरिएको छ भने आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रको स्थापना गरी व्यवस्थापनको कार्य अगाडि बढाइएको छ । वडा नं. ४ को बानेगाउँमा भूकम्पबाट प्रभावित ४ घरपरिवारको स्थायी घर निर्माण कार्य भैरहेको छ । १६ वटा

घरहरूको विस्तृत क्षति आँकलन भएर सम्झौता गरी सम्बन्धित निकायमा सिफारिस गरिएको छ भने २४५ घरहरूको विस्तृत क्षति आँकलन गरिएको छ र ३०५ वटा घरहरूको विस्तृत क्षति आँकलनका लागि पहल गरिएको छ ।

२८. बुढीगंगा नगरपालिका वडा नं. ६ स्थित बाजुरा जिल्लाको प्रमुख व्यापारिक केन्द्र तथा यस नगरपालिकाको महत्वपूर्ण बजार क्षेत्र बाम्का बजारमा यहि मिति २०८२ जेठ २३ गते भीषण आगलागी भई पूर्ण र आंशिक गरी ३२ वटा घरटहरा जलेर १९ करोड ६५ लाख बराबरको धनसम्पत्ती नोक्सान भयो । नगरपालिकाको अगुवाइमा आगलागी पीडितहरूका लागि राहत सङ्कलन तथा व्यवस्थापन समिति गठन गरी विभिन्न निकायहरूमा राहत तथा उद्धारका लागि पहल भएको छ भने नगरपालिका तथा विभिन्न सहयोगी संस्थाहरूको पहलमा आगलागी पीडितका लागि अस्थायी बसोबास स्थल निर्माण गरी गरिएको छ । हालसम्म सो आगलागी पीडितहरूका लागि प्रदेश सरकार, बाजुरा जिल्लाका स्थानीय तहहरू, बाजुरा जिल्लामा क्रियाशिल संघसंस्थाहरू, मुख्य बजारहरू, सहयोगीदाताहरूबाट गरी रु. ८० लाख भन्दा बढी राहत सङ्कलन भएको छ भने जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, सेभ द चिल्ड्रेन लगायत अन्य सहयोगी संस्थाहरूबाट टेन्ट, कम्बलहरू सहयोग गरिएको छ । नगद संकलन भएको रकम आगलागी पीडितहरूलाई प्रदान गरिएको छ ।
२९. बुढीगंगा नगरपालिका भित्र पर्ने बुढीगंगा नदी क्षेत्रको बगरबाट नदीजन्य पदार्थ (ढुङ्गा, गिटी, बालुवा, माटो) को दिगो सङ्कलन तथा उत्खनन कार्यका लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण (IEE) प्रतिवेदन तयारीको कार्यलाई अगाडि बढाइएको छ ।
३०. बुढीगंगा नगरपालिकाका प्रत्येक वडाहरू र समग्र नगरपालिकाको विगत तीन आ.व. (आ.व. २०७९/८०-आ.व. २०८१/८२) को सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ ।
३१. डिजिटल नागरिक बडापत्रको स्थापनाका लागि आवश्यक उपकरण खरिद गरिएको छ भने कन्सर्न बाजुरा र बयालपाटा अस्पताललाई सहायता प्रदान गरिएको छ ।
३२. यस नगरपालिकाको वृहत्तर हितका लागि विभिन्न विधामा उत्कृष्ट सेवा गर्ने महानुभावहरूलाई सम्मान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ ।
३३. बुढीगंगाको विकास र समृद्धिका लागि मिति २०८२ बैशाख २७-२९ सम्म आयोजना गरिएको समृद्धिको आधारका लागि बुढीगंगा विकास कचहरी-२०८२ को कार्यक्रम सफतलापूर्वक सम्पन्न गरिएको छ । बाजुरा जिल्लाको मुख्य राजनैतिक नेतृत्व, विभिन्न क्षेत्रका विषय विज्ञहरू, नागरिक समाज, पत्रकारहरू, बुद्धिजीवीहरू, कर्मचारीहरू, समाजका प्रवुद्ध व्यक्तिहरू, सरोकारवाला पक्षहरूका साथै आम नागरिकहरूको सक्रिय सहभागिता रहेको उक्त कार्यक्रमबाट १५ बुँदे साझा प्रतिबद्धता पत्र जारी गरिएको छ ।

सभाका सदस्यज्यूहरू, उपस्थित महानुभावहरू,

३४. अब म, नेपालको संविधानमा निर्दिष्ट राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, नेपाल सरकार र सुदूरपश्चिम प्रदेश सरकारले जारी गरेको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, सोह्रौं योजना र दिगो विकासका लक्ष्यहरूलाई आधार मानी यस नगरपालिकामा रहेका विज्ञ व्यक्तित्वहरू, राजनैतिक कर्मीहरू, विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू, युवा विद्यार्थीहरू, विभिन्न पेशा र ओहोदामा रहेका व्यक्तित्वहरूको सुझाव तथा यस नगरपालिकाले कार्यान्वयन गरेको आ.व. २०८१/८२ को नीति, कार्यक्रम र

बजेटको अनुभवका आधारमा आगामी आ.व. २०८२/८३ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

३५. नीति, कार्यक्रम तथा योजनामा आधारित बजेट प्रणालीको विकास गर्न यस नगरपालिकाको आवधिक नगर योजनाले निर्दिष्ट गरे बमोजिम र समृद्धिको आधारका लागि बुढीगंगा विकास कचहरी- २०८२ ले जारी गरेको प्रतिबद्धता पत्रको आधारमा प्राथमिकता प्राप्त योजना र कार्यक्रमहरू छनौट गरी बजेट विनियोजन गरिनेछ । नगरपालिकाको आफ्नै आयोजना बैंक निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । बजेट तर्जुमालाई मध्यमकालीन खर्च संरचनासँग आबद्ध गरी लैगिक उत्तरदायी बजेट प्रणालीलाई मुख्य शर्तको रूपमा अनुशरण गरिनेछ ।
३६. समृद्ध नगर निर्माणका लागि नगरपालिकाको आन्तरिक श्रोतहरू पहिचान गरी आन्तरिक आम्दानी वृद्धि गर्न नगरपालिकाको आर्थिक ऐन परिमार्जन गरिनेछ । व्यवसायिक कर, घरबहाल कर, सम्पत्ति कर अनिवार्य सङ्कलन गरिनेछ । खाली तथा सरकारी जग्गामा बनेका निजी संरचनाहरूको करको दरलाई एकीकृत गरी राजश्व सङ्कलन गरिनेछ । बुढीगंगा नगरपालिका भित्रका सम्पूर्ण व्यवसायलाई नगरपालिकामा अनिवार्य दर्ता र सूचीकरण गरिनेछ । बुढीगंगा नगरपालिकाको इकडीदेखी हडडेखोलासम्मको क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थको उत्खनन र सङ्कलनका लागि ठेक्का गरी प्रचलित कानून बमोजिम राजश्व सङ्कलन गरिनेछ । सामुदायिक वनबाट हुने आम्दानीको कर प्रचलित कानून अनुसार सङ्कलन गरिनेछ । नगरपालिकाको क्षेत्राधिकार रहेको सडकमा चल्ने गाडी, जीप, अटो रिक्सा लगायत अन्य सवारी साधनहरूको रुट परमिट जारी गरी व्यवहारिक भाडादर कायम गरिनेछ ।
३७. नेपालको संविधान, प्रचलित कानूनहरू, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले प्रत्यायोजन गरेका अधिकारहरूको कार्यान्वयनका लागि यस नगरपालिकाले निर्माण गर्नुपर्ने आवश्यक कानूनहरू प्राथमिकताका साथ तर्जुमा गरी लागु गरिनेछ । यस नगरपालिकामा क्रियाशिल गैरसरकारी संस्थाहरूका कार्यक्रम तथा परियोजनाहरू सँग आवश्यकताका आधारमा साझेदारी गर्ने नीति अख्तियार गरिनेछ ।

सभाका सदस्यहरू तथा अन्य महानुभावहरू,

अब म विषयगत क्षेत्रको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

शिक्षा, युवा तथा खेलकूद सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरू:

३८. हामी सबैको प्रण, सामुदायिक विद्यालयको रूपान्तरण भन्ने नाराका साथ शिक्षकलाई पेशागत रूपले दक्ष, दलीय राजनीतिमा तटस्थ र शिक्षण सिकाई प्रति प्रतिबद्ध एवं जिम्मेवार बनाउन नगरपालिकास्तरीय विषयगत शिक्षक समितिहरू गठन गरी उक्त समितिलाई पेशागत क्षमता विकासका लागि सिकाई थलो र विद्यालयलाई सिकाइ संगठनको रूपमा विकास गरिनेछ ।
३९. शैक्षिक गुणस्तरको सुधार पहिलो कक्षाबाट गरौं भन्ने अभियानका साथ तल्ला कक्षाहरूको पठनपाठन र व्यवस्थापनमा विशेष ध्यान दिन विद्यालयलाई अभिप्रेरित गरिनेछ भने आवश्यकताका आधारमा शैक्षिक सामाग्री उपलब्ध गराइनेछ ।
४०. प्रत्येक कक्षाको सिकाइ उपलब्धी वृद्धि गर्न विषयगत शिक्षकलाई सिकाई सुधार योजना (Learning Improvement Plan -LIP) निर्माण गर्न लगाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

४१. विद्यालयमा क्रमशः न्यूनतम भौतिक पूर्वाधारको अवस्था (कक्षाकोठा, फर्निचर, शुद्ध खानेपानी, शौचालय, पुस्तकालय, ICT तथा विज्ञान प्रयोगशाला) सुनिश्चित गरिनेछ ।
४२. विद्यालय उमेरका कुनै पनि बालबालिका विद्यालय बाहिर नरहने गरी विद्यालय भर्ना सुनिश्चितता र अभिभावक विहीन बालबालिकाको आवास सहितको शिक्षाको प्रबन्ध गर्न विकास साझेदार संस्था तथा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरी विद्यालय छोड्ने दर न्यूनीकरण गरिनेछ भने वडा कार्यालय र विद्यालय व्यवस्थापन समिति मार्फत विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाको तथ्याङ्क सङ्कलन गरी विद्यालयमा ल्याउन आवश्यक प्रबन्ध गरिनेछ ।
४३. नगरस्तरीय परीक्षाको विश्वसनीयता र वैद्यता सुनिश्चित गर्दै नगरस्तरीय परीक्षालाई व्यवस्थित गरिनेछ भने विद्यालय स्तरीय परीक्षाका लागि आवश्यक परीक्षा सामाग्री उपलब्ध गराइनेछ ।
४४. विषयगत सिकाई उपलब्धि अभिवृद्धि गर्न अतिरिक्त कक्षा, विषयगत शिक्षक कार्यशाला तथा पेशागत सहयोग शैक्षणिक योजनासहितको कार्यपात्रो, दैनिक शिक्षण योजना सहितको डायरी, विद्यार्थी गृहकार्य डायरी जस्ता कार्यक्रममा जोड दिइनेछ भने शिक्षक तथा कर्मचारीको पेशागत दक्षता विकासका लागि मागमा आधारित कष्टमाइज्ड तथा पुनर्ताजकी तालिम र विषयगत घुम्ती शिक्षक कार्यशाला सञ्चालन गरिनेछ ।
४५. बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकासका साथै अन्तरनिहित प्रतिभा प्रस्फुटन गराउन विद्यालयमा शुक्रबारीय कार्यक्रमहरू जस्तै: नियमित खेलकुद, सिर्जनात्मक अभ्यासहरू तथा अतिरिक्त क्रियाकलापहरू आयोजना गरिनेछ ।
४६. दीर्घकालिन सोचसहित विद्यालय शिक्षाको गुणस्तर सुधार गर्न १० वर्षे नगर शिक्षा योजना तर्जुमा गरी क्रमशः कार्यन्वयनमा ल्याउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
४७. प्रारम्भिक बाल विकास देखि कक्षा ५ सम्मका बालबालिका लाई दिवा खाजा कक्षा ६ देखि १२ सम्मका बालिकालाई स्यानिटरी प्याड र सबै बालबालिकालाई पाठ्यपुस्तक र छनौटमा परेका बालबालिकालाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराइनेछ ।
४८. विद्यालय शिक्षामा सहज पहुँच, विद्यार्थी संख्या र भौगोलिक दूरीका आधारमा गुणस्तरीय शिक्षाको सुनिश्चितता गर्न शिक्षकको व्यवस्थापन तथा विद्यालय एकीकरण गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
४९. शिक्षकको नियमितता र विद्यालय कार्य सुधार, शैक्षिक तथ्याङ्क अध्यावधिक, नियमित प्र.अ. बैठक शैक्षणिक सामाग्री सहितको योजनाबद्ध शिक्षण सिकाइ सुनिश्चितताका लागि नियमित अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण मार्फत विद्यालयमै प्राविधिक सहायता उपलब्ध गराइ विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि वृद्धि गरिनेछ ।
५०. किशोरावस्थाका विद्यार्थीहरूमा देखिने मनोसामाजिक समस्या तथा विभिन्न कुलत र जोखिमबाट बच्न मानसिक स्वास्थ्य, लागुपदार्थ दुव्यशनी न्यूनीकरण, नैतिक शिक्षा जस्ता कार्यक्रमहरू विकास साझेदार संस्था र परोपकारी संस्थाहरू स्काउट, रेडक्रस मार्फत सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ भने बालबालिकालाई कुलत र कुसंस्कारबाट जोगाउन विद्यालय स्वास्थ्य संस्था कार्यालय नजिक सूर्तीजन्य र मदिराजन्य पदार्थ बिक्री वितरणमा रोक लगाइनेछ ।

५१. विद्यालयको स्वामित्वमा रहेको अभिलेख व्यवस्थापन र चल अचल सम्पतिको संरक्षण गरी विद्यालयलाई स्वच्छ, सफा र हरित विद्यालयका रूपमा विकास गर्न विद्यालयलाई फोहोरमैला व्यवस्थापन, घेरबार, बगैंचा निर्माण र वृक्षारोपण गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
५२. आफ्ना बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउने तथा नियमित विद्यालयमा पठाउने विषयमा अभिभावकलाई सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरी थप उत्तरदायी बनाइनेछ ।
५३. शिक्षण सिकाइमा सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई बढावा दिई नवप्रवर्तनलाई अंगीकार गर्न विद्यालयहरूको आवश्यकतामा आधारित ICT सामग्री तथा शिक्षकहरूलाई सूचना प्रविधिसँग सम्बन्धी क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
५४. नगरभित्र सञ्चालित सामुदायिक सिकाई केन्द्रलाई व्यवस्थित गर्दै साक्षरता शिक्षा, निरन्तर अभिभावक शिक्षा तथा सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुका साथै कुनै एक सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाई सुविधासम्पन्न सामुदायिक पुस्तकालय र सामुदायिक सूचना केन्द्रको रूपमा विकास गर्न आवश्यक सहयोग पुर्याइनेछ ।
५५. स्थानीय पाठ्यक्रममा आवश्यक परिमार्जन तथा स्थानीय पाठ्यक्रमको पठनपाठनलाई व्यवस्थित गर्न पाठ्यपुस्तक लेखन तथा छपाइ गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । विद्यालयलाई आवासीय रूपमा सञ्चालन गरिनेछ भने पढ्दै कमाउँदै कार्यक्रमलाई अगाडि बढाइनेछ ।
५६. सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थी संख्या वृद्धि गर्न सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक, विद्यालय कर्मचारी, जनप्रतिनिधि तथा राज्यको स्रोतबाट पारिश्रमिक लिने सम्पूर्ण पदाधिकारीका छोराछोरीलाई सामुदायिक विद्यालयमा भर्ना गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
५७. दिवा खाजा कार्यक्रमलाई व्यवस्थित बनाउन ५ वटा विद्यालयमा सुविधायुक्त भान्साघर निर्माण गरिनेछ भने भान्सेलाई उपलब्ध गराउँदै आएको प्रोत्साहन रकमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५८. विभिन्न क्षेत्रका प्रतिभावान युवयुवतीलाई अगाडि बढ्न आवश्यक सहयोगका साथै शिक्षित युवाहरूलाई रोजगारीका अवसरहरूको सदुपयोग गर्न लोकसेवा आयोग तथा शिक्षक सेवा आयोग लगायतका प्रतिस्पर्धी परीक्षाका लागि तयारी कक्षाहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
५९. स्थानीय तहका योजना तर्जुमा कार्यान्वयन, मूल्याङ्कन तथा उपलब्धीको न्यायोचित वितरणसम्मका चरणहरूमा युवाहरूको अर्थपूर्ण सहभागीतामा जोड दिइनेछ । नगरको आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक रूपान्तरण तथा विकास निर्माणमा युवाहरूको सक्रिय सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ ।
६०. युवा शक्तिलाई संगठित गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरण, राहत उद्धार तथा जनचेतना अभिवृद्धि लगायतका सामाजिक कार्यमा परिचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । युवा लक्षित सीपमूलक तालिम सञ्चालन गरी स्वरोजगारीको अवसर सिर्जना गर्न विशेष पहल गरिनेछ ।
६१. विभिन्न युवाक्लबहरू तथा युवालक्षित संघसंस्थाहरूसँग सहकार्य गर्दै युवाहरूमा नेतृत्व विकासको अवसरहरू प्रदान गरिनेछ । नगरपालिका भित्र रहेका विभिन्न युवा क्लबहरूलाई समाज सुधार तथा विकास कार्यमा आबद्ध गराउने नीति अवलम्बन गरिनेछ । युवाहरूलाई उद्यमशीलता तर्फ उन्मुख गराउनका लागि प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रमको व्यवस्था गरिनेछ ।

६२. नगरभित्र सञ्चालित विद्यालयमा खेलकुद सम्बन्धी प्रतिभा पहिचान तथा विकासको लागि खेलकूद सम्बन्धी गतिविधि सञ्चालन गर्नुका साथै मार्शल आर्टस् विधाका खेल प्रशिक्षकको व्यवस्था गरिनेछ भने विद्यालय स्तरमा खेलकूदका गतिविधि सञ्चालन गर्न खेल प्रशिक्षक खटाइनुका साथै विद्यालयलाई खेल सामग्री उपलब्ध गराइनेछ ।
६३. राष्ट्रपति रनिङ शिल्डलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न नगरस्तरबाट आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
६४. नगरपालिका स्तरमा खेलकुद क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धन गर्न विद्यालय तथा वडा स्तरमा विविध विधाका खेल सञ्चालन गर्नुका साथै क्रमशः आवश्यक पूर्वाधार विकास गरिनेछ भने निर्माणाधीन खेलमैदान सम्पन्न गर्नुका साथै प्रदेशस्तरबाट निर्माण सम्पन्न हुन नसकेका खेलमैदानहरूलाई सम्पन्न गर्न पहल गरिनेछ ।
६५. **शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार, बुढीगंगाको समृद्धिको आधार** भन्ने लक्ष्यका साथ समग्र विद्यालय शिक्षामा गुणस्तर सुनिश्चित गरी श्रम बजारको माग बमोजिम दक्ष, सीपयुक्त र प्रतिस्पर्धी जनशक्ति उत्पादनका लागि शिक्षा क्षेत्रको समग्र विकास गर्ने उद्देश्य सहित **वृहत् शैक्षिक सुधार कार्यक्रम** लागु गरिनेछ । प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षाको विस्तार तथा स्तरोन्नती गरिनेछ भने बडिमालिका क्याम्पसमा स्नातकोत्तर तह सम्म अध्ययन-अध्यापनको व्यवस्थापनका लागि पहल गरिनेछ ।

स्वास्थ्य तथा सरसफाइ सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरू:

६६. नगरपालिका भित्रका सबै नागरिकहरूलाई आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको पहुँचमा पुर्याउनका लागि स्वास्थ्य सेवा सँग सम्बन्धित आधारभूत मापदण्डहरू पूरा गरिनेछ ।
६७. निर्माणाधीन १५ सैया अस्पताललाई निर्माण सम्पन्न गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ भने डिजिटल स्वास्थ्य रणनीतिक योजना २०८२-२०८५ कार्यान्वयनका गरिनेछ । योजनाको कार्यान्वयन गर्दा प्राथमिकताका आधारमा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा विकास साझेदारहरूसँग सहकार्य र साझेदारी गरिनेछ ।
६८. जन्मेदेखि १५ महिनासम्मका सबै बालबालिकाहरूलाई राष्ट्रिय खोप तालिका अनुसारका सबै खोपहरू प्राप्तिको सुनिश्चितता गरी १६ महिना देखि २३ महिनासम्मका सबै बालबालिकाहरूको पूर्ण खोप सुनिश्चितता कम्तिमा ९५% पुऱ्याइनेछ ।
६९. नगरपालिकामा सुचारू गरिएको टेलिकन्सल्टेसन सेवालाई शतप्रतिशत स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा विस्तार गरिनेछ भने मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनलाई सुनिश्चित गरिनेछ ।
७०. आगामी २ वर्षभित्र संस्थागत प्रसूति कम्तिमा ९५%, उत्तर प्रसूति भेट कम्तिमा ९५%, गर्भवती जाँच कम्तिमा ९५% र मातृमृत्यु, बालमृत्यु, बाल कुपोषण तथा मातृ एमिनिया हुने समस्या शून्यमा झार्नका लागि योजना बनाएर लागु गरिनेछ ।
७१. कुपोषण दर शून्यमा झार्न पोषण पुनर्स्थापना केन्द्रको स्थापना गरिनेछ भने स्वास्थ्य संस्था तथा बढी भिडभाड हुने सार्वजनिक स्थानहरूमा स्तनपान कक्ष स्थापना गरिनेछ ।
७२. बाजुरा स्वास्थ्य चौकी, टाँटेमा सि.आर. एकसरे सेवा, आफ्नै फार्मसी सेवा, इसिजी सेवा, युएसजी सेवा सुचारू गरिनेछ । हाल ३ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरूमा भएका ल्याब सेवाको सुदृढीकरण गरी अन्य स्वास्थ्य संस्थाहरूमा

पनि क्रमशः ल्याब सेवा विस्तार गरिनेछ भने सुविधा सम्पन्न एम्बुलेन्स सेवा र सव बाहन सेवा सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

७३. बाजुरा स्वास्थ्य चौकी, टाँटेमा मेडिकल अधिकृत सहितको सेवालाई निरन्तरता दिइनेछ । विद्यालय IFA कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी रूपमा सञ्चालनका लागि हरेक विद्यालयबाट स्वयमसेवक विद्यार्थी छनौट गरी तालिम प्रदान गरिनेछ ।
७४. विपन्न नागरिकहरूको स्वास्थ्य उपचारको लागि गरिने सिफारिसहरूको अभिलेखीकरण गरिनेछ । साथै नेपाल सरकारले दिने मासिक स्वास्थ्य उपचार खर्चको सोधभर्नाका लागि बिरामी दर्ता, नवीकरण तथा लगत कट्टा गर्ने प्रणाली तयार गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
७५. मनोसामाजिक परामर्श, लैंगिक हिंसा रोकथामका कार्यक्रमका साथै लागु औषध दुर्व्यशनी नियन्त्रण र मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । सुरक्षित गर्भपतन सेवा थप स्वास्थ्य संस्थाहरूमा विस्तार गरिनेछ ।
७६. स्थानीय तहमा उपचार हुन नसकेका गम्भीर प्रकृतिका बिरामीहरूलाई निशुल्क यातायात खर्च उपलब्ध गराइ प्रेषण गरिनेछ । नसर्ने रोगको स्क्रिनिङ शिविर सञ्चालन गरी पहिचान गरिनेछ भने प्रजनन रुग्णता सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
७७. नगरपालिका भरीका बजार क्षेत्र, टोलहरूमा कुहिने र नकुहिने फोहोर संकलनका लागि डस्टबिनहरू राखिनेछ भने निर्माणाधीन डम्पिङ साइट सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
७८. स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई अनिवार्य र प्रभावकारी बनाउनका लागि नगरपालिकाको लगानीमा आगामी आ.व. भित्र सबै नागरिको अनिवार्य स्वास्थ्य बीमा गरिनेछ भने आगामी दुई वर्ष भित्र यसै नगरपालिकाभित्र स्वास्थ्य बीमाको पहिलो सेवा बिन्दु भएको अस्पताल स्थापना गरिनेछ ।
७९. विभिन्न साझेदार संस्थाहरूले स्वास्थ्य तथा सरसफाइको क्षेत्रमा गर्दै आइरहेका क्रियाकलापहरूमा आवश्यकताका आधारमा सहकार्य र सहजीकरण गरिनेछ ।

कृषि, सहकारी तथा पशुपालन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरू:

८०. कृषि कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्दा बुढीगंगा नगरपालिकाको कृषि विकास रणनीतिलाई आधार मानी कार्यक्रम तर्जुमा गरिनेछ । विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूले सञ्चालन गर्ने कार्यक्रमहरूलाई एकद्वार प्रणालीबाट लागु गर्ने नीति अख्तियार गरिनेछ ।
८१. खाद्यबालीको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्न बिउँ प्रतिस्थापन दर बढाउँदै कृषक पाठशाला एवं व्यवहारिक तालिमको माध्यमबाट प्रविधि हस्तान्तरण गरिनेछ । रैथाने बाली उत्पादन, संरक्षण र बजारीकरणका लागि बजेटको व्यवस्था गरिनेछ । विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूसँग साझेदारी गरी कृषि उपज संकलन केन्द्र, प्रशोधन केन्द्र, चिस्यान केन्द्र, बिक्री केन्द्र स्थापना गरी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
८२. प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गतका कार्यक्रममा नगरपालिकाको साझेदारी रहने गरी विभिन्न वडाहरूमा बाली पकेट स्थापना गरिनेछ । बुढीगंगा नगरपालिकालाई आलु उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउने गरी आलु पकेट कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई विस्तार गरिनेछ ।
८३. रासायनिक मल तथा बिउँबिजनहरूमा दिइदै आएको अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ । अर्गानिक कृषि उत्पादनलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । गोठेमल तथा भकारो सुधार कार्यक्रम मार्फत जैविक मल प्रवर्द्धन कार्यक्रम

सञ्चालन गरिनेछ । जैविक मलको व्यवसाय गर्न चाहने किसानलाई अनुदान तथा निःशुल्क प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गरिनेछ ।

८४. पहिचान गरिएका क्षेत्रहरूमा फलफूल खेती प्रवर्द्धनका लागि **नगरपालिकाको लगानी, कृषकको आम्दानी** कार्यक्रम लागु गरिनेछ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत पाँच वर्षसम्म कम्तिमा ५० वटा फलफूलको बिरूवा संरक्षण गरे बापत प्रति बिरूवा वार्षिक रु. १०० प्रोत्साहन स्वरूप प्रदान गरिनेछ । सडक कोरिडोरमा केरा, उखु, लिची जस्ता बिरूवा रोपण र संरक्षण गरिनेछ ।
८५. कृषि उत्पादन वृद्धि गर्न तथा रोगकीराबाट हुने क्षति न्यूनीकरण गर्न निशुल्क बाली संरक्षण सेवा प्रदान गरिनेछ भने आगामी आ.व. मा कम्तिमा तीन (३) ठाउँमा बाली उपचार शिविर सञ्चालन गरिनेछ । आवश्यकताका आधारमा आकस्मिक बाली उपचार शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
८६. जलवायु मैत्री कृषि कार्यलाई बढावा दिनका लागि थोपा सिँचाई प्रविधि, प्लास्टिक पोखरी निर्माण, टनेल खेतीलाई विस्तार गरिनेछ । व्यवसायिक रूपमा सामुहिक तरकारी खेती गर्न चाहने कृषकलाई सामान्य निवेदन र स्थलगत अध्ययनका आधारमा अनुदान र प्राविधिक सेवा प्रदान गरिनेछ ।
८७. आगामी आ.व. देखि **प्राविधिकको सीप नगरपालिकाको लगानी** कार्यक्रम लागु गरी कृषि तथा पशु सेवा अध्ययन गरी तत् सम्बन्धी व्यवसाय गर्न चाहने विद्यार्थीहरूलाई व्यवसायिक योजनाका आधारमा अनुदान प्रदान गरिनेछ ।
८८. कृषकको माटो परीक्षण गर्ने सेवालाई निरन्तरता दिइनेछ भने जङ्गली मेलमा नास्पाती कलमी गर्ने अभियान निरन्तर गरिनेछ । सुन्तलाजातका फलफूल खेती प्रवर्द्धन कार्यलाई निरन्तरता दिई विस्तार गरिनेछ ।
८९. कृषिमा आधारित सहकारीमा लगानी अभिवृद्धि गरिनेछ । उत्कृष्ट सहकारीहरूलाई प्रोत्साहन स्वरूप आवश्यक सहयोग गरिनेछ । नगरपालिका स्तरमा सहकारीको सञ्जाल निर्माण गरिनेछ ।
९०. निश्चित मापदण्डका आधारमा तोकिएको परिमाणमा उत्पादन गर्ने किसानको कृषि उपज खपतको ग्यारेन्टी नगरपालिकाले लिने संयन्त्र निर्माण गरिनेछ । बिक्री हुन नसकेको कृषि उपजमा स्थानीय सरकारले न्यूनतम समर्थन मूल्य तोकी खरिद गर्ने मापदण्ड तयार गर्नेछ ।
९१. बाँझो जमिनमा फलफूल खेती, अलैंची तथा बेसारजन्य खेती गर्न अभिप्रेरित गरिनेछ । सामुदायिक वन, कबुल्यती वन, सडक किनार, खोल्सा-खाल्सीहरूमा डालेघाँस तथा भुईँघाँसको खेती गरी कृषकहरूलाई पशुपालन व्यवसायमा आकर्षित गरिनेछ ।
९२. कृषि तथा पशु सेवा विस्तारका लागि घरमै प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराउने उद्देश्यले सुरु गरिएको एक वडा दुई प्राविधिक (OWTT) कार्यक्रमलाई आवश्यक परिमार्जन सहित निरन्तरता दिइनेछ । साविकका गा.वि.स.मा कार्यरत २० जना कृषि तथा पशु सेवा प्राविधिकहरूको समूह गठन गरी नगरपालिकाको स्वामित्व रहने गरी साविकका गा.वि.स. मा १/१ वटा एकीकृत कृषि तथा पशुपालनको नमूना प्लट निर्माण गरिनेछ । नमूना प्लट निर्माणका लागि जग्गा भाडा लगायत आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
९३. कृषि समूहको सङ्ख्यात्मक चापलाई मध्यनजर गरी विभिन्न संघसंस्थाहरूबाट लागु गरिने कार्यक्रममा मौजुदा कृषि समूहलाई नै आधिकारिक समूह मानी कार्यक्रम सञ्चालन गरिने नीति अख्तियार गरिनेछ । यस नगरपालिकामा सञ्चालनमा रहेका पशुपंक्षी फार्म, डेरी, मासु पसलहरूलाई दर्ता प्रक्रियामा ल्याइनेछ ।
९४. कृषि तथा पशुपालन पेशालाई मर्यादित र सम्मानित बनाउनका निम्ती उत्कृष्ट कृषकहरूलाई वितरण गरिदै आएको **नगरप्रमुख कृषि पुरस्कार**लाई निरन्तरता दिइनेछ । व्यवसायिक रूपमा कृषि तथा पशुपालन गर्ने

कृषकहरूलाई प्रोत्साहित गरी उत्पादन वृद्धि गर्न कृषकहरूको उत्पादनको मात्रामा आधारित अनुदान प्रदान गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१५. उन्नत जातका पशुपालन गर्ने किसानलाई अनुदान प्रदान गरिनेछ । सुत्केरी भएका भैंसीको पाडापाडी संरक्षणका लागि सुत्केरी भएको ३ महिनासम्म ५०% अनुदानमा पाडापाडी स्याहार कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । कृषि तथा पशुबीमा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१६. पशुमा हुने आन्तरिक तथा बाह्य परजीवी नियन्त्रणका लागि कृषक घरभेट कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । विशेषज्ञ पशुपंक्षी सेवा शिविर र भ्याक्सिनेसन कार्यक्रमलाई अझै प्रभावकारी र व्यापक बनाइनेछ । आधारभूत पशुपंक्षी प्रयोगशाला स्थापनाका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१७. एउटै उद्देश्य रहेका सहकारीहरूलाई मर्ज गरिनेछ भने नियम विपरितका सहकारीहरू खारेज गरिनेछ । सहकारीहरूमा कोपोमिस (COPOMIS) सफ्टवेयर अनिवार्य रूपमा लागु गरिनेछ ।
१८. नगरपालिकाको भु-उपयोग योजना (Land Use Plan) निर्माण गरिनेछ । प्राकृतिक खेती प्रणालीलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ । कृषि तथ्याङ्क अद्यावधिक तथा किसान सूचीकरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१९. ग्रामीण जीविकोपार्जनका लागि नवीकरणीय ऊर्जा कार्यक्रम लगायत अन्य साझेदार निकायहरूबाट सञ्चालित कृषिमा आधारित उत्पादक कार्यहरूमा विद्युतको प्रवर्द्धन कार्यक्रम, साना स्तरका लिफ्ट सिँचाई प्रणालीमा कृषि मूल्यश्रीखला प्रवर्द्धन, कृषि समूह परिचालन तथा अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

सीप विकास, रोजगारी प्रवर्द्धन र पर्यटन तथा साँस्कृतिक विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरू:

१००. बुढीगंगा सीप विकास तथा प्रशिक्षण केन्द्रलाई प्रतिष्ठान (Academy) को रूपमा विकास गर्नका लागि आवश्यक तयारी गरिनेछ र सम्बन्धित निकायहरूमा पहल गरिनेछ । तालिम प्राप्त बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई शून्य ब्याजदरमा बिउपूँजी (Seed money) प्रदान गरी व्यवसायिकतामा जोडिनेछ ।
१०१. **बनौं उद्यमी, सृजना गरौ रोजगारी** भन्ने नारा सहित नगरपालिकाको समग्र आर्थिक विकासका लागि उत्पादनमा आधारित साना तथा मझौला उद्योगहरू, व्यवसाय स्थापना गरी सीपयुक्त मानव पूँजी विकास गरी रोजगारी सृजना गर्ने र नागरिकलाई आत्मनिर्भर बनाउने विभिन्न कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१०२. **श्रमको सम्मान, बुढीगंगाको अभियान** कार्यक्रम सञ्चालन गरी श्रमलाई आम नागरिकको जीवन परिवर्तनको आधार बनाइनेछ । बुढीगंगा मिनी औद्योगिक ग्रामको कार्ययोजनालाई अगाडि बढाइनेछ । साना तथा मझौला उद्योग स्थापनाका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरी व्यवस्थापन कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
१०३. बेरोजगारहरूको लगत सङ्कलन गरी अद्यावधिक गरिनेछ । वैदेशिक रोजगारमा जान चाहने युवाहरूलाई नगरपालिकाबाटै श्रम स्वीकृति दिने व्यवस्था मिलाइनेछ । बुढीगंगा नगरपालिकाको रोजगार रणनीतिलाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१०४. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमसँग सम्बन्धित आयोजनाहरूमा नगरपालिका र अन्य निकायहरूको लागत साझेदारी गरिनेछ । नेपाल सरकारले घोषणा गरेको आ.व. २०८२/८३ देखि आ.व. २०९१/९२ को आन्तरिक रोजगार प्रवर्द्धन दशकलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न रोजगार सेवा केन्द्रको सुदृढीकरण र व्यवस्थापन गरिनेछ । रोजगार सेवा केन्द्रमा कार्यरत जनशक्तिहरूको निरन्तरता दिई अन्य आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन गरिनेछ ।

१०५. नगर प्रहरी गठन गरिनेछ । नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी तथा नेपाल प्रहरीमा आबद्ध हुन चाहने युवाहरूका लागि आवश्यक लोकसेवा तयारी कक्षाहरू सञ्चालन गर्न पहल गरिनेछ भने प्राविधिक विषयहरू उत्तीर्ण विद्यार्थीहरूका लागि निःशुल्क लोकसेवा तयारी कक्षाहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१०६. बार्जुकोट दरबारलाई पुरानै शैलीमा निर्माण गर्न विभिन्न निकायहरूमा पहल गरिनेछ । बार्जुकोट दरबार रहेको क्षेत्रमा प्रवेश गर्न सहजताका लागि पदमार्ग निर्माण गरिनेछ । विजया दशमीको बेला भुक्तोलीमा आयोजना हुने ऐतिहासिक भुक्तोली मेलालाई साँस्कृतिक उत्सवको रूपमा मनाइनेछ ।
१०७. खप्तड छेडेदह गाउँपालिकाको क्षेत्र भित्र पर्ने यस क्षेत्रको प्रमुख धार्मिक स्थल श्री ज्यूलेखी मष्टाको स्तरोन्नतीको लागि आवश्यक सहयोग गरिनेछ । नगर भित्र रहेका धार्मिक, ऐतिहासिक, साँस्कृतिक महत्वका सम्पदाहरूलाई पर्यटकीय स्थलको रूपमा विकास गर्न पहल गरिनेछ भने बुढीगंगा क्षेत्र भित्रमा मनाइने महत्वपूर्ण चाँडपर्वहरूको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

भौतिक पूर्वाधार विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरू:

१०८. बुढीगंगा नगरपालिकाको भवन निर्माण संहिता तथा घरनक्सा पास सम्बन्धी कार्यविधि लागु गरिनेछ । ई-नक्सा पास प्रविधि कार्यान्वयनमा ल्याउनका लागि आवश्यक तयारी गरिनेछ भने नयाँ निर्माण हुने भौतिक संरचनाहरूलाई भूकम्प प्रतिरोधी, बालमैत्री, अपाङ्गमैत्री, ज्येष्ठ नागरिक मैत्री, लैङ्गिकमैत्री तथा वातावरणमैत्री बनाइनेछ ।
१०९. निर्माणाधीन बाम्का-नगरपालिका, बेतालमाण्डौ-त्रिशक्ति र ताँप्रीसेरा-ब्रमतोला जोड्ने सडकहरूलाई पक्की बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । फालासैन-नवाघर-स्वास्थ्य चौकी जोड्ने सडक कालोपत्रे गर्ने काम सुरु गरिनेछ । नगरपालिका स्तरीय सबै सडकहरूलाई स्तरोन्नती गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
११०. राष्ट्रिय राजमार्ग जोडिने सडकहरू बाह्र महिना सुचारु गर्नका लागि स्तरोन्नती गर्न, कालोपत्रे गर्न, सडक किनारको क्षेत्र बढाउन, पहिरोग्रस्त क्षेत्रहरूमा पहिरो रोकथाम गर्ने उपायहरू कार्यान्वयन गर्नका लागि सम्बन्धित निकायहरूमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१११. कार्यान्वयनमा आउन नसकेको नगर बस सेवा सञ्चालनका लागि आवश्यक व्यवस्थापनका लागि पहल गरिनेछ । नगरपालिका भित्र सञ्चालन हुने सार्वजनिक यातायातहरूको रुट निर्धारण गर्न, भाडादर कायम गर्न, यातायात कर निर्धारण गर्न क्रियाशिल बस-जीप व्यवसायीहरूसँग समन्वय गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
११२. वडा नं. ५ र नगर कार्यपालिकाको कार्यालय जोड्ने नयाँ सडकको ट्रयाक खोल्नेछ । ५०० जना अटाउने क्षमताको बहुउद्देश्यीय सभाहल निर्माणका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ । वडा नं. ७ को कार्यालय भवन आगामी आ.व. मा निर्माण सम्पन्न गरी प्रशासनिक कामहरू सुरु गरिनेछ ।
११३. बुढीगंगा नगरपालिका क्षेत्र भित्रका सबै प्रकारका सडक निर्माण, स्तरोन्नती तथा मर्मतका कार्य बुढीगंगा नगरपालिकाको नगर यातायात गुरुयोजना अनुरूप गरिनेछ ।
११४. बुढीगंगा नगरपालिकाको भु-उपयोग नीति अनुरूप बस्ती विकास र अन्य आवश्यक क्रियाकलाप गरिनेछ भने मुख्य बजार क्षेत्रलाई शहरीकरण गर्ने र बस्ती एकीकृत गर्नका लागि जग्गा एकिकरण (Land Pooling) को नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

११५. बुढीगंगा नगरपालिकामा सम्पन्न हुने भौतिक निर्माणका योजनाहरू लक्षित गरेर दक्ष मिस्त्री, कामदारहरू उत्पादन गर्न मिस्त्री तालिम (Mason Training) सञ्चालन गरिनेछ भने पूर्वाधार विकास शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरूको निम्ति क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

जलस्रोत, सिँचाइ, ऊर्जा विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरू:

११६. एक घर, एक धारा अभियानलाई सुचारू गरी नगर भित्रका सबै जनताहरूलाई सुरक्षित र स्वच्छ खानेपानीको पहुँचमा पुर्याइनेछ । साविकका गा.वि.स. हरूमा बृहत् खानेपानी योजना सञ्चालन गरिनेछ । ऐतिहासिक महत्वका पुराना ढुङ्गेधाराहरूको मर्मत सम्भार र पुनःनिर्माण गरिनेछ ।
११७. **उज्यालो र धुँवा रहित बुढीगंगा नगरपालिका** भन्ने लक्ष्यका साथ आगामी राष्ट्रिय विद्युत प्रसारण लाईन प्रत्येक घरधुरीमा पुर्याइने कार्य सुरु गरिनेछ भने २ वर्ष भित्रमा सबै घरधुरीमा धुँवा रहित सुधारिएको चुलो निर्माण गर्नका लागि आवश्यक तयारी गरिनेछ ।
११८. वडा नं. २ र ३ मा प्रस्ताव गरिएको बुढीगंगा नदीबाट पानी लिफ्टिङ गरिने योजनालाई निरन्तरता दिइनेछ । श्रोत नभएको अन्य ठाउँहरूमा लिफ्टिङ सिँचाइ तथा खानेपानी आयोजना निर्माणका लागि विभिन्न निकायहरूसँग समन्वय, सहकार्य र साझेदारी गरिनेछ । बुढीगंगा नदीबाट साझेदार निकायको सहयोगमा बाम्का-मोढा लिफ्टिङ खानेपानी तथा सिँचाइ आयोजना सुरु गरिनेछ ।
११९. चुनेपानी खानेपानी आयोजनाको निर्माण कार्य अगाडि बढाइनेछ भने टिमोरकोट-बैलिखा-बारमतोला (वडा नं. ७, ८, ९ बाह्रबिस) खानेपानी आयोजनालाई अगाडि बढाउन पहल गरिनेछ ।
१२०. खेतीयोग्य जमिन, खेती नगरी बाँझो रहेको जमिनमा बाह्रै महिना सिँचाइ सुविधा उपलब्ध गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ । साना किसानहरूका लागि निःशुल्क कृषि हाते औजारहरू, वाटरपम्प वितरण गरिनेछ ।
१२१. मुख्य बजार क्षेत्रमा सार्वजनिक खानेपानी धारा निर्माण गरिनेछ भने मुख्य बजार क्षेत्रहरू बल्दे, बाम्का, फालासैन, ताँप्रीसेरा, बेतालमाण्डौ, रिठा, मालिका बजार र सोरेदेउदेखी नगरपालिकाको प्रवेशद्वार सम्मको सडक खण्डमा सडक बत्तीहरूको व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१२२. ग्रामीण जीविकोपार्जनका लागि नवीकरणीय ऊर्जा कार्यक्रममार्फत नवीकरणीय ऊर्जा प्रणालीको संरचना सुदृढ गरिनेछ ।

महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरू:

१२३. बालविवाह, लागु पदार्थ दुर्व्यशनी, बाल यौन दुर्व्यवहार, बाल श्रम, महिला हिंसा, छाउपडी प्रथा जस्ता हानिकारक व्यवहारको न्यूनीकरणका लागि जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । नगरपालिकामा रहेका असाहाय, अनाथ बालबालिका र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका निम्ति सहयोगका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१२४. महिला र किशोरीविरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा, जातीय विभेद र शोषणको अन्त्य गरी बालविवाह, बहुविवाह तथा छाउपडी लगायतका हानिकारक अभ्यासबाट समाजलाई मुक्त गर्ने कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ । हिंसापीडित महिलाको सुरक्षाका लागि राहत, उद्धार, पुनर्स्थापना, कानुनी सहायता, मनोसामाजिक परामर्श, सीप विकास तथा आयआर्जनमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । लैङ्गिक हिंसा निवारण कोषलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१२५. लैंगिक तथा घरेलु हिंसा न्यूनीकरणका लागि अभियानहरू सञ्चालन गरिनेछ । हिंसापीडित बालबालिका तथा महिलाहरूको पुनःस्थापनाका लागि मार्तडीमा रहेको अल्पकालीन महिला सुरक्षित आवास गृह व्यवस्थापनका लागि आवश्यक सहयोग गरिनेछ । वडा र नगरस्तरीय विभिन्न सञ्जालहरू गठन, पुनर्गठन गरी परिचालन गरिनेछ । लैंगिक हिंसा प्रभावितहरूको मासिक रुपमा केश पहिचान गरी लगत सङ्कलन गरिनेछ । लागु औषध दुर्व्यशनीमा फसेकाहरूको पुनर्स्थापना गरिनेछ ।
१२६. किशोर किशोरीहरूलाई आत्मसुरक्षाका निम्ति विद्यालय स्तरीय आत्मरक्षा तालिम सञ्चालन गरिनेछ । नगरपालिकामा एकजना बालकल्याण अधिकारीको व्यवस्थापन गरिनेछ । आगामी आ.व. देखि नगरपालिकामा बाल कल्याण कोषको स्थापना गरिनेछ ।
१२७. नगरपालिका भित्र गठन गरिने विभिन्न समूह, सञ्जाल, समिति तथा क्लबहरूमा महिला, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, यौनिक अल्पसंख्यक, सीमान्तकृत तथा पछाडि पारिएका वर्ग र समुदायको समानुपातिक र समावेशी सहभागीताको प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गरिनेछ ।
१२८. सामाजिक सुरक्षा भत्ता कार्यक्रमलाई व्यवस्थित गर्न व्यक्तिको जैविक विवरणलाई राष्ट्रिय परिचय पत्रमा आधारित हुने गरी नयाँ नाम दर्ता र नवीकरण कार्य गरिनेछ ।
१२९. सामाजिक सुरक्षा भत्ता तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणालीको व्यवस्थापन तथा नीतिगत रूपमा कार्यान्वयन गर्नका लागि कार्यरत कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ । शाखा रहित बैंकिङ प्रणालीलाफई निरन्तरता दिदै बैंकिङ सेवा नपुगेका वडाहरूमा सेवा बिस्तार गरिनेछ ।
१३०. हजार दिनका आमाहरूका निम्ति प्रभावकारी बन्दै आएको **नगर उपप्रमुख कोशेली** कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१३१. ज्येष्ठ नागरिक दिवा सेवा केन्द्रको स्तरोन्नति गरिनेछ भने प्रत्येक वडाहरूमा ज्येष्ठ नागरिक क्लबहरू गठन गरिनेछ । बुढीगंगा नगरपालिकालाई महिनावारी स्वच्छतायुक्त, बालबिबाह मुक्त, लैंगिक हिंसामुक्त स्थानीय तह घोषणा गर्न कार्ययोजना सहित कार्यक्रमहरू अगाडि बढाइनेछ ।

वन, वातावरण संरक्षण तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरू:

१३२. नगरपालिका भित्रका सम्पूर्ण सरकारी, सामुदायिक, कबुलियती तथा अन्य वन क्षेत्रहरू लगायत खाली र बाँझो जमिनमा वृहत् वृक्षारोपणका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । शहरी वन कार्यक्रम अन्तर्गत डिभिजन वन कार्यालय र अन्य निकायसँग साझेदारी गरी मुख्य बजार र सडक क्षेत्रमा वृक्षारोपण गरिनेछ ।
१३३. बुढीगंगा नगरपालिका क्षेत्रभित्र पर्ने हडडेखोला देखि इक्डीगाडको बगर क्षेत्रबाट नदीजन्य पदार्थ (ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, माटो, गिर्खा आदि) को दिगो सङ्कलन तथा उत्खनन कार्यलाई प्रचलित कानुन बमोजिम ठेक्का प्रणालीबाट सुरुवात गरिनेछ ।
१३४. **हरियाली वन, स्थानीय जनताको धन** भन्ने नाराका साथ सामुदायिक वन, कबुलियत वन, निजी वन, बाँझो तथा खाली रहेको क्षेत्रमा महत्वपूर्ण र बहुमूल्य रुखबिरुवा, गैरकाष्ठ वनपैदावार तथा जडीबुटीको वृहत् खेती एवम् वृक्षारोपण गरी वनलाई आयआर्जनसँग जोडिने गरी वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१३५. स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना र विपद् प्रतिकार्य योजनालाई समायनुकूल परिमार्जन र परिष्कृत गर्दै क्रमशः लागु गरिनेछ । वडा नं. १ को अम्कोट, वडा नं. २ को बजेडी, वडा नं. ४ को देनसायल, दुगडीबाडा, वडा नं. ५

को निम्नी जस्ता पहिरोको उच्च जोखिममा परेका बस्तीहरूको स्थानान्तरण गर्ने प्रक्रियाका लागि सम्बन्धित निकायमा पहल गरिनेछ ।

१३६. साझेदार संस्थाहरूको सहकार्यमा विपद् प्रभावित क्षेत्रहरूमा पूर्व सूचना प्रणाली स्थापना गरिनेछ । प्रत्येक वडाहरूमा सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समिति र विपद् प्रतिकार्य टोली गठन गरी आवश्यकता अनुसार परिचालन गरिनेछ । विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी जनचेतना मुलक कार्यक्रम, क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१३७. स्थानीय आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (LEOC) लाई कानुनी रूप दिई आवश्यक जनशक्ति तथा सामग्रीहरूको व्यवस्थापन गरिनेछ । नगर विपद् व्यवस्थापन कोष परिचालन गरी राहत मापदण्ड अनुसार राहत वितरण प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१३८. विपद् व्यवस्थापन कोषमा विनियोजन भएको रकमलाई सो कार्य बाहेक अन्य कार्यमा खर्च नगरिने र प्रत्येक वर्ष सो रकमलाई अ.ल्या. गरी कोषमा रकम थप गर्दै जाने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१३९. आगलागी तथा अन्य विपद्हरूलाई मध्येनजर गर्दै प्रत्येक व्यापारिक पसल तथा घरहरूमा आगो निभाउने यन्त्रहरू (Fire Extinguishers) राख्ने अभिप्रेरित गरिनेछ भने नगरपालिकामा दमकलको व्यवस्थापनका लागि सम्बन्धित निकायहरूमा पहल गरिनेछ ।
१४०. साझेदार संस्थाहरूको समन्वयमा बुढीगंगा नगरपालिकाको उपयुक्त स्थानहरूमा अगरउड लगायत अन्य बहुमूल्य विरुवाहरूको खेती गरी काष्ठजन्य व्यवसाय प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

सूचना प्रविधि, संस्थागत विकास तथा सुशासन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरू:

१४१. ई-बुढीगंगा कार्यक्रम तर्जुमा गरी नगरपालिकाको सबै क्षेत्रमा इन्टरनेट सेवा विस्तार गरिनुका साथै नगरपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवालाई सहज, सरल र पहुँच योग्य बनाउन प्रविधिमैत्री बनाइनेछ भने नगरपालिकाले प्रवाह गर्ने सेवालाई अनलाईन प्रणाली मार्फत सञ्चालन गरिनेछ । यस नगरपालिकाको ई-प्रोफाइल निर्माण गरी लागु गरिनेछ ।
१४२. नगरपालिकामा सूचना केन्द्रको व्यवस्थापन गरिनेछ भने डिजिटल नागरिक बडापत्रको स्थापना गरिनेछ । ICT सम्बन्धी कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरिनेछ । नगरपालिकाले प्रवाह गर्ने सेवाहरूलाई सेवाग्राहीप्रति उत्तरदायी बनाउँदै निष्पक्ष, पारदर्शी र जवाफदेहिताका लागि एक वर्ष भित्र गुनासो सुनुवाई संयन्त्रको डिजिटलाइजेशन गरिनेछ ।
१४३. नगरपालिकाको भूउपयोग नक्सा तयार गरी बसोबास क्षेत्र, कृषि क्षेत्र, खुला क्षेत्र, वन क्षेत्र, जोखिमयुक्त क्षेत्रहरू प्रस्ट देखिने गरी सार्वजनिक स्थलमा टाँस गरिनेछ ।
१४४. कन्सर्न बाजुरा, बयालपाटा अस्पताल, मानव सेवा आश्रम लगायत अन्य परोपकारी संस्थाहरूलाई गरिने सहायतालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१४५. भ्रष्टाचार र अनियमितताको लागि शून्य सहनशीलतालाई कडाइका साथ लागु गरिनेछ । नियमित रूपमा सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक लेखापरीक्षण गरी नगरपालिकाले कार्यान्वयन गरेका कामहरूको समीक्षा गरिनेछ । नगरपालिका अन्तर्गत तथा सहकार्यमा सञ्चालन गरिएका पूर्वाधारका योजनाहरूको सार्वजनिक लेखा परीक्षण तथा सार्वजनिक सुनुवाई गरिनेछ ।

१४६. बजेट कार्यान्वयनको अख्तियारी प्राप्त पश्चात तीन महिना भित्र विस्तृत योजना, लागत इस्टिमेट तयार गरी योजना सम्झौता गर्ने र चैत्र महिनामा योजना सम्पन्न गरी आर्थिक वर्षको बैशाख महिना भित्र भुक्तानी प्रदान गर्ने गरी वार्षिक योजना तयार गरी अनिवार्य लागु गरिनेछ भने बेरुजु न्यूनीकरणका लागि आ.ले.प. शाखालाई व्यवस्थित गरिनेछ । हालसम्मको बेरुजु समपरीक्षण गरिनेछ ।
१४७. गैरसरकारी संस्थाद्वारा सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरू एकद्वार प्रणाली अनुसार कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१४८. नगरपालिकामा एउटा छुट्टै साझेदारी कोष निर्माण गरी आवश्यकताका आधारमा सामाजिक तथा आर्थिक विकास, लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशीकरण, सामाजिक जागरण तथा सशक्तिकरणका कार्यक्रम अभियानका रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
१४९. नियमित बजार अनुगमन गरिनेछ । यसका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
१५०. जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास तालिमको लागि बजेट विनियोजन गरिनेछ । कर्मचारी कल्याण कोषको स्थापना गरी आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।
१५१. रु. १० वा लाख वा सो भन्दा माथिका निर्माण कार्य गर्दा अनिवार्य रूपमा पारदर्शिता बोर्ड (होर्डिङ बोर्ड) राख्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

विविध:

१५२. समयमै गुणस्तरयुक्त काम सक्ने निर्माण व्यवसायी, सबैभन्दा बढी कर तिर्ने करदाता, उत्कृष्ट विद्यालय, उत्कृष्ट कर्मचारी, उत्कृष्ट सहकारी तथा सामाजिक संस्था र बुढीगंगा नगरपालिकाको विकासका लागि विशेष योगदान दिने व्यक्तित्वहरूलाई प्रोत्साहन स्वरूप गरिने सम्मान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१५३. नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, विभिन्न साझेदार निकायहरूमा प्रस्ताव पेश गरी नवप्रवर्तन कार्यक्रम, अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१५४. करारमा कार्यरत एकै तहका कर्मचारीहरूको तलबमा रहेको असमानता हटाई तलब समायोजन गरी एकरूपता र समसामयिक बनाइनेछ ।
१५५. आकस्मिक कार्यको प्रयोजनका लागि आकस्मिक कोषको स्थापना गरी बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
१५६. वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्तिको अन्त्यमा र वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट पुस्तिका आर्थिक वर्षको सुरुवातीमा प्रकाशित गरिनेछ ।

अन्तमा, प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाको क्रममा महत्वपूर्ण सुझाव र सहयोग प्रदान गर्ने विभिन्न राजनीतिक दल, नगरकार्यपालिकाका सदस्यहरू, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, सञ्चार माध्यम, वुद्धिजीवी, नागरिक समाज, गैरसरकारी संस्था, उद्योगी व्यवसायी लगायत सबै दिदीबहिनी, दाजुभाइप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु । प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि सबैबाट सहयोग हुने विश्वास व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद !

२०८२ असार १०